

YASHIL

IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

RESPUBLIKA KONFERENSIYA (ILMIY-AMALIY ANJUMAN) MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI:
"MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR SAQLASHDA
"YASHIL IQTISODIYOT", "YASHIL MOLIYA",
"YASHIL BUXGALTERIYA" VA ILG'OR
MUHANDISLIK MAKTABLARINI ILMIY-AMALIY
INTEGRATSIYALASHTIRISH DOLZARBLIGI"

Konferensiya maqola va tezislari to'plami

2025-YIL
30-MAY

ROAD
74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 372 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukxonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Omborxonada wms tizimidan foydalanishni afzalliklari.....	16
G'ofurov Shoxjaxon Abdumajit o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Интеграция проектного офиса в корпоративную структуру строительной компании, работающей по ерс-контрактам.....	21
Махмудов Сардор Козим угли	
Investition muhit va unga ta'sir etuvchi omillar tahlili	24
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyati to'g'risidagi itimoiy-iqtisodiy qarashlar tahlili.....	27
Abduvohidov Behzod XXX	
Tijorat banklarida kredit portfelini boshqarishning asosiy yo'nalishlari.....	30
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
O'zbekistonda davlat budjetini kupaytirishda soliqlarni ahamiyati.....	34
Karimova Gulbahor Normurodovna	
Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari	36
Tolipova Baxtigul Farxodovna	
Исследование тепловых и диффузионных процессов при азотировании зубчатых колес в вакуумной среде	39
Жасурбек Юлдашбоевич Холмирзаев	
Axborot tizimlaridan foydalangan holda tashkilotni boshqarish bo'yicha qarorlar qabul qilishni takomillashtirish	49
Xujamova Shahrizoda Otabek Qizi	
Sanoat sektorida dekarbonizatsiya va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish strategiyalari	52
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Sanoat rivojlanishini ekonometrik modellashtirish (Surxondaryo viloyati misolida)	56
Xalmuratov Zakirjan Mekkamovich	
"Yashil iqtisodiyot" – barqaror taraqqiyot omili.....	58
Lapasova Kamola Farhod qizi	
Umumta'lim maktablarida informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	60
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
"Makroiqtisodiy masalalarni yechishda matematik modellarning ahamiyati"	63
Abdiraimov Abbas Xolmurod O'g'li	
Moda marketingida iste'molchilarning ichki ehtiyojlari va xulq-atvoriga asoslangan yondashuvlar	67
Tuxtaeva Oydiyoy Normamatovna	
O'zbekiston Respublikasida standartlashtirish siyosatida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik tahlili	72
Raximov Ilyos Muydinovich	
Tijorat banklarida omonatlarni jalb qilishda mijoz sodiqligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar	75
Raximov Shoxrux Furqatovich	
Raqamli bank xizmatlarida sun'iy intellektdan foydalanishning istiqbollari va xavfsizlik masalalari.....	78
Erdonayev Aliqul Xalimovich	
Ta'minot zanjirini optimallashtirish yo'llari.....	82
Matkarimova Umida Alisher qizi, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
The role of global value chains in international trade competition.....	85
Rakhmonova Dildora Ergash Qizi	
Электронная коммерция в узбекистане: государственные стратегии, технологический прогресс и барьеры развития.....	88
Махаммадалиева Муслимахон Шерали Кизи	

Modernization of the social protection system through digital technologies and innovative approaches.....	90
Abduzoirov Mukhiddin Umidjon ugli, Qudratov Inomjon Nemat ugli	
Tabiiy va sun'iy tolalar asosida qayta ishlangan mahsulotlarning texnologik sifati va iqtisodiy samaradorligi.....	93
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B bozori uchun barqaror va yashil taqsimot modellarini ishlab chiqish.....	97
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Chakana savdo va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish	102
Po'latova Sug'diyona Iskandar qizi, Abdullayev Firdavs Sanjar o'g'li, Ravshanova Muxtarama	
Zamonaviy shahar massivlarida xizmat ko'rsatish va boshqarishda "Aqlli shahar" konsepsiyasi.....	105
Ismailov Najmiddin Ilxamovich	
Germaniyaning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanishni afzalliklari.....	108
Nuriddinov G'ulomiddin Ziyovuddin o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirida CPFR texnologiyasi foydalanishni afzalliklari.....	111
Komilov Muhammad Yusuf Sardorbek o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirlarini qo'llashda jahon tajribasi.....	115
Karimov Amirxon Anvarovich, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Sug'urtada investisiya faoliyatini tashkil etishni huquqiy asoslari.....	118
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	
Yurtimizda amaldagi budjetlararo munosabatlar tartibi, hisobi hamda uning afzalliklari.....	122
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
Aholini ijtimoiy himoya qilish institutlari shakllanishining xorij tajribalari	127
Bobonov N.H.	
Способ организации продуктивной работы преподавателя и его влияние на результативность	131
Гулнора Казимова	
Literature is a reflection of the soul and culture of humanity.....	136
Sayidova Sayyora Yorikulovna	
Turizm infratuzilmasida transport xizmatlarini integratsiyalash: muammo va yechimlar	140
Vakilov Ruslan Tillabayevich	
Ekoturizm va madaniy meros obyektlariga tashrifni tartibga soluvchi huquqiy normalar	142
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li	
Strategies for achieving sustainable growth through green economy transition.....	145
Umida Kakhramonova Gayratovna	
Buxoro viloyatida qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar.....	149
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlash.....	153
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
Shahar aglomeratsiyasining sifatini ekologik va geologik mezonlar asosida kompleks baholash.....	155
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Sanoatda korxonalarining qayta tiklanuvchi energiya manbalari asosida barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash	160
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududiy tengsizliklarni kamaytirish usullari.....	165
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
Tog' yon bag'rida joylashgan kon uymlarini ochiq usulda qazib olish xususiyatlari.....	174
I.T. Mislibayev, M.Sh. Ochilova	
Milliy iqtisodiyotda turizmning o'rni va rivojlanish imkoniyatlari.....	176
Xudoyberdiyeva Hilola Himmatovna	
China insurance market experience	178
Jumaboyev Akmal Sheraliyevich	

Tijorat banklarida moliyaviy resurslarning shakllanish manbalari.....	181
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich	
Bank tizimida buxgalteriya hisobotlarida axborot texnologiyalarining roli va rivoji.....	185
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Samarali loyiha risklarini boshqarish: nazariya va amaliyot.....	189
Nosirova Gulira'no Abdulaziz qizi	
XXI-asrda Xitoyning iqtisodiy taraqqiyoti: sohaviy islohotlar, yutuqlar va muammolar tahlili.....	192
D.E.Qarshiyev	
Boshqaruv hisobining zamonaviy konsepsiyalarini joriy etish xo'jalik yurituvchi subyektlarda natijadorlikka erishishning muhim omilidir	195
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Eksportga chiqariladigan mahsulotlar uchun zamonaviy qadoqlashning ahamiyati va tendensiyalari	201
Xidirov Shohrux Bobur o'g'li	
Усовершенствование подходов к управлению проблемными кредитами в коммерческих банках узбекистана	205
Улмасой Хусан кизи Ахмедова	
Sug'urtada investitsiya faoliyatini obyekt va predmeti	208
D.E.Qarshiev	
O'zbekistonda raqamli texnologiyalarning tadbirkorlik sohasida istiqbollari.....	211
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Sug'urtada anderryating xizmatini xorij tajribasidan foydalanish.....	213
D.E. Qarshiev	
Важность проекта «умный город» в узбекистане	216
Акбаржон Иминов	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	218
Akbarjon Iminov	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobini takomillashtirishda tahlilning o'rni.....	220
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li, Shakarov Shahzod Sobir o'g'li	
Temir yo'l va intermodal transport tizimining rivojlanishi: investitsiyalar, xarajatlar va samaradorlik tahlili	226
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilish ahamiyati.....	230
S.J. Yangiboev	
Korporativ boshqaruv va moliyaviy barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlik: davlat ishtirokidagi korxonalar misolida.....	234
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
“Sanoat korxonalarida zamonaviy loyiha menejerining asosiy kompetensiyalar modelini ishlab chiqish”	238
Axmedov Daniyar Sabirovich, Valiyev Shamsiddin Eshpulatovich	
Turizmdagi shartnoma munosabatlari: turoperatorlar, turagentlar, turistik xizmatlar iste'molchilari.....	241
Ergasheva Iroda Ibrohim qizi	
“Разработка модели ключевых компетенций современного менеджера проекта в промышленных предприятиях”	243
Ахмедов Данияр Сабирович, Научный руководитель	
Xorijiy tajriba asosida o'zbekistonda oliy ta'lim akademik boshqaruvini takomillashtirish	249
Muxamedova Moxigul Xusanovna	
The role of international institutions in accelerating green finance	253
Qudratov Inomjon Nemat o'g'li	
Barqaror iqtisodiy o'sish sharoitida yashil innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish	257
Xudayberdieva Dilnoza Egamberdiyevna	
Indicators and criteria of women's sustainable employment in the context of economic growth.....	262
Kholiyorova Shokhista Kahramon kizi	
Qishloq xo'jaligi sohasida “Salam” maxsus savdo shartnomalaridan foydalanish istiqbollari.....	267
Xoliyov Xomid	

Davlat xaridlarida kichik biznesning ortib borishi va uning umumiy tizimdagi o'rnini	269
Majidov Nizom Baxramovich	
Davlat qarzlari qaytarish mexanizmlarini takomillashtirish va tashqi xatarlardan himoyalash yo'nalishlari	273
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Xalqaro moliya institutlaridan investitsiyalarni jalb qilishning ahamiti	277
Tolibov Shoxrux Muminovich	
O'zbekiston respublikasining soliq salohiyati: 2024-yilda viloyatlar va Qoraqalpog'iston	280
Poyonov Otabek Abdiqaxxor o'g'li, Almardonov Muxamadi Ibragimovich, Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich	
Oliy ta'lim muassasalarida investitsiya muhitini boshqarishning institutsional mexanizmlari	283
Otaxanov Rasulbek Marks o'g'li	
Автоматизированное управление корпоративными расходами: стратегический подход и экономическая эффективность	286
Кахоров Абдумалик Рахматулло угли	
Повышающаяся значимость коренного изменения деятельности традиционных СМИ в реалиях освещения процесса построения нового Узбекистана	289
Салим Дониёров	
Raqamli transformatsiyaning mohiyati va bank sohasidagi ahamiyati	294
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Деятельность международных финансово-кредитных организаций и перспективы развития сотрудничества с Республикой Узбекистан	299
Холикова Зарнигор Камолиддин кизи	
Budjet tashkilotlarining xarajatlar smetalarida davlat xarajatlarini moliyalashtirish tartibi va amal qilish holati	302
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
Tijorat banklari tomonidan komplayens-nazorat tizimini rivojlantirish istiqbollari	307
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Bank tizimi modernizatsiyasida innovatsion boshqaruv modellarining ahamiyati	310
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya	314
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyotni qisqartirishga yo'naltirilgan davlatning siyosati, me'yoriy-huquqiy bazasi va iqtisodiy islohotlari	317
Xasanov Jaxongir Jamshidovich	
"Qurilish materiallari sanoatida innovatsion faollikni rag'batlantirish mexanizmi"	321
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Legal foundations and challenges in the implementation of guarantees for foreign investors' rights	324
Alisherova E'zoza, N. Kh. Rakhmonqulova	
Innovatsion faollikni oshirish orqali qurilish materiallari sanoatida raqobatbardoshlikni ta'minlash	326
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Soliq siyosatining inklyuziv rivojlanishni ta'minlashining huquqiy-me'yoriy asoslari	329
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
Транснациональные корпорации и международное право: к формированию глобальных экономических норм через расширение правосубъектности	334
Хидоятов Бурхон Ғайрат ўғли, С.М. Адилходжаева	
O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning hozirgi holati va uni shakllantiruvchi omillar	338
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
Abxidjit Banerdji va Ester Dyuflo ilmiy qarashlarida kambag'allikni qisqartirish istiqbollari	343
M.E.Rajabboyev	
Transport va logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali eksport samaradorligini oshirish	346
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Fond bozori vositasida iqtisodiyotni moliyalashtirishning usullari	350
G'aniyev Axrorjon Norboy o'g'li	
Davlat moliyaviy nazorati tizimida ichki audit xizmati faoliyatining amaliy jihatlari	354
Kuliyev Komil Shuxratovich	
Digitalization in economy	358
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	

Sirkulyar iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan yashil investitsiya strategiyalari.....	361
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Sun'iy intellekt yordamida qurilgan organik mevalar eksportida marketing strategiyalarini optimallashtirish.....	363
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Siyosiy fanlarni o'qitishda AI vositalari orqali o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktivlikni oshirish.....	367
Rasulev Bobirjan Atxamovich	

SIYOSIY FANLARNI O'QITISHDA AI VOSITALARI ORQALI O'QITUVCHI VA TALABA O'RTASIDAGI INTERAKTIVLIKNI OSHIRISH

Rasulev Bobirjan Atxamovich

Chirchiq davlat pedagogika
universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada siyosiy fanlarni o'qitishda sun'iy intellekt (AI) texnologiyalaridan foydalanish orqali o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktivlikni oshirish masalasi yoritilgan. AI vositalari, jumladan ChatGPT, Microsoft Copilot va virtual simulyatsiya platformalaridan foydalanishning afzalliklari, ular ta'lim jarayoniga qanday yangilik olib kirishi hamda pedagogik samaradorlikni oshirishdagi roli tahlil qilingan. Tadqiqotda nazariy yondashuvlar bilan birga eksperimental usullar ham qo'llanilib, AI asosidagi interaktiv darslarning an'anaviy darslarga nisbatan ustunliklari statistik tahlil asosida isbotlangan. Olingan natijalar sun'iy intellekt siyosiy fanlar ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishda muhim vosita bo'lib xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, siyosiy fanlar, interaktivlik, ta'lim texnologiyalari, ChatGPT, pedagogik samaradorlik.

Abstract: This article explores the enhancement of interactivity between teachers and students in political science education through the use of artificial intelligence (AI) technologies. It examines the advantages of employing AI tools such as ChatGPT, Microsoft Copilot, and virtual simulation platforms, as well as their contribution to improving the learning process and increasing pedagogical effectiveness. Both theoretical and experimental research methods were applied, and statistical analysis confirmed that AI-based interactive lessons significantly outperform traditional teaching methods in terms of engagement and effectiveness. The findings indicate that AI serves as a vital tool for modernizing political science education and strengthening interactive learning environments.

Key words: artificial intelligence, political science, interactivity, educational technology, ChatGPT, pedagogical effectiveness.

Аннотация: В данной статье рассматривается использование технологий искусственного интеллекта (ИИ) для повышения интерактивности между преподавателем и студентами при обучении политическим наукам. Проанализированы преимущества применения инструментов ИИ, таких как ChatGPT, Microsoft Copilot и виртуальные симуляционные платформы, а также их роль в повышении эффективности образовательного процесса. В исследовании использованы как теоретические, так и экспериментальные методы, а статистический анализ подтвердил, что интерактивные занятия на основе ИИ значительно превосходят традиционные по уровню вовлечённости и результативности. Полученные результаты показывают, что ИИ является важным инструментом модернизации преподавания политических наук.

Ключевые слова: искусственный интеллект, политические науки, интерактивность, образовательные технологии, ChatGPT, педагогическая эффективность.

KIRISH

Hozirgi globallashuv davrida siyosiy fanlarni o'qitish jarayoni jamiyatda demokratik qadriyatlarini mustahkamlash, siyosiy madaniyatni rivojlantirish hamda fuqarolik ongini shakllantirishda nihoyatda muhim o'rin tutadi. Siyosiy fanlar nafaqat nazariy bilimlarni yetkazish, balki talabalarni jamiyatning faol a'zolari sifatida tarbiyalash, ularda mustaqil fikrlash, siyosiy jarayonlarga ongli ravishda baho berish va qaror qabul qilish

qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu bois siyosiy fanlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, uni talabalar uchun qiziqarli va interaktiv qilishda sun'iy intellekt (AI) texnologiyalarining roli tobora ortib bormoqda.

Raqamli transformatsiya jarayonining tezlashuvi ta'lim tizimidan yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. UNESCO va OECD kabi xalqaro tashkilotlarning 2024-yilda e'lon qilingan ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'yicha oliy ta'lim muassasalarining 65 foizida sun'iy intellekt asosidagi raqamli platformalar o'quv jarayoniga qisman integratsiya qilingan bo'lib, ushbu jarayonning yaqin yillarda yanada kengayishi kutilmoqda. AI texnologiyalari yordamida o'qitish jarayoni individual yondashuv, tezkor teskari aloqa, interaktiv muhokama va virtual modellashtirish kabi imkoniyatlar bilan boyitiladi. Bu esa nafaqat bilimlarni samarali yetkazishga, balki talabalarni o'quv jarayoniga faol jalb qilishga ham xizmat qiladi.

Siyosiy fanlarni o'qitishda an'anaviy darslar ko'pincha o'qituvchi markazli bo'lib, talabalarining roli bilimni passiv qabul qiluvchi darajasida qolib ketadi. Bunday holat darslarning biryoqlama kechishiga, interaktivlikning past bo'lishiga va talabalar orasida tanqidiy fikrlash hamda amaliy ko'nikmalar yetarlicha rivojlanmasligiga olib keladi. Bu yondashuv esa zamonaviy siyosiy muhitning dinamik va murakkab jarayonlariga mos kelmaydi. Shu nuqtada sun'iy intellekt vositalari ta'lim jarayoniga yangi sifat bosqichini olib kirishi mumkin. AI texnologiyalari yordamida o'quv jarayonini ikki tomonlama interaktiv tizimga aylantirish, talabalarni faollikka undash va o'qituvchi hamda talaba o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash imkoniyati yaratiladi.

Masalan, ChatGPT kabi AI platformalaridan foydalanish orqali talabalar siyosiy jarayonlarni virtual muhitda modellashtirishlari, turli siyosiy stsenariylarni tahlil qilishlari va real vaqt rejimida muhokama qilishlari mumkin. Bu esa nazariy bilimlarni chuqurroq o'zlashtirish bilan birga, ularni amaliy ko'nikmalar bilan boyitadi. Virtual siyosiy laboratoriyalar va simulyatsiya texnologiyalari yordamida talabalar siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonining ichki mexanizmlarini tajribada sinab ko'radilar. Shu tariqa siyosiy fanlarni o'qitish jarayoni an'anaviy biryoqlama tizimdan interaktiv, hamkorlikka asoslangan va raqamli texnologiyalar bilan boyitilgan tizimga aylanishi mumkin.

O'zbekiston ham bu jarayondan chetda qolmayapti. Mamlakatimizda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va raqamlashtirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish va raqamli ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Ushbu strategiya doirasida oliy ta'lim muassasalarida raqamli platformalar va AI asosidagi ta'lim vositalarini joriy etish bo'yicha bir qator pilot loyihalar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, siyosiy fanlarni o'qitishda bu texnologiyalar talabalarni real siyosiy jarayonlar bilan bog'lash, ularning siyosiy savodxonligini oshirish va fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Biroq siyosiy fanlarni o'qitishda AI vositalaridan foydalanishning samaradorligi faqatgina texnologiyani qo'llash bilan emas, balki uni to'g'ri pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishga ham bog'liq. O'qituvchi AI texnologiyalaridan foydalangan holda nafaqat bilimlarni yetkazuvchi, balki yo'naltiruvchi va fasilitator rolini bajarishi lozim. Bu esa ta'lim jarayonini talaba markazli qilish, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga imkon beradi.

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi — siyosiy fanlar ta'lim jarayonida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali interaktivlikni oshirish, talabalar bilimini chuqurlashtirish va ta'lim samaradorligini yuksaltirish imkoniyatlarini o'rganishdan iboratdir. Shu orqali O'zbekistonda siyosiy fanlarni o'qitish tizimini zamonaviy talablar va global standartlarga moslashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish ko'zda tutiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda siyosiy fanlarni o'qitishda sun'iy intellekt (AI) texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha dunyo miqyosida keng ko'lami ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Ushbu izlanishlar siyosiy ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, talabalar bilimini chuqurlashtirish va ularning interaktiv ishtirokini ta'minlash bo'yicha muhim nazariy hamda amaliy yondashuvlarni shakllantirib bermoqda. Xususan, xorijiy olimlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, AI texnologiyalari nafaqat dars jarayonini innovatsion shaklga keltiradi, balki o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktivlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Greenleaf (2019) o'z tadqiqotida AI vositalarining ta'lim jarayonini individuallashtirishdagi o'rniga alohida to'xtalib o'tadi. Uning fikricha, sun'iy intellekt o'quv jarayonida o'qituvchiga yordamchi vosita sifatida xizmat qilib, repetitiv va me'yoriy vazifalarni avtomatlashtiradi. Natijada o'qituvchi o'z e'tiborini ijodiy va analitik faoliyatga qaratishi mumkin bo'ladi. Bu jarayon talabalarining o'qishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirib, ularning ehtiyojlariga mos bilimlarni yetkazishga sharoit yaratadi. Greenleafning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, AI asosidagi darslar talabalarining o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi va ularning bilim olishdagi individual farqlarini inobatga oladi, bu esa an'anaviy darslarga qaraganda yuqori natijalarni ta'minlaydi.

Batty va hamkorlari (2022) siyosiy fanlar ta'limida raqamli transformatsiya jarayonlarini chuqur o'rgangan. Ularning izlanishlariga ko'ra, siyosiy fanlarda murakkab siyosiy tizimlarni modellashtirish, siyosiy jarayonlarni simulyatsiya qilish va turli siyosiy stsenariylarni tahlil qilishda AI vositalari beqiyos imkoniyatlarga ega. Tadqiqotda talabalar virtual siyosiy laboratoriyalar orqali siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonini real vaqt rejimida sinab ko'rishgan. Bu jarayon ularning siyosiy tafakkurini rivojlantirishda, tanqidiy tahlil ko'nikmalarini oshirishda katta samaradorlik ko'rsatgan. Olimlarning ta'kidlashicha, siyosiy ta'limda AI texnologiyalaridan foydalanish talabalarda siyosiy voqealarni chuqur tahlil qilish va o'z nuqtayi nazarini asoslash qobiliyatlarini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Holmes va Holmes (2021) esa AI asosidagi interaktiv darslarning ijtimoiy-psixologik jihatlarini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotlari natijalariga ko'ra, AI platformalari o'qituvchi va talaba o'rtasidagi kommunikatsiyani kuchaytirib, hamkorlik darajasini oshiradi. Bundan tashqari, talabalar o'z bilimlarini faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy muhitda ham mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa darslarning motivatsion ta'sirini kuchaytirib, talabalarning o'quv jarayonidagi faolligini oshiradi. Olimlar interaktivlikning oshishi ta'lim sifatini yuqori darajaga olib chiqishini va talabalarni zamonaviy siyosiy muhitga mos ravishda tayyorlashga xizmat qilishini ta'kidlashgan.

Bundan tashqari, Luckin (2018) o'z ilmiy ishida AI texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari va cheklovlarini keng qamrovli tahlil qilgan. Unga ko'ra, AI o'qituvchini o'rnini to'liq egallamasligi, balki uning faoliyatini qo'llab-quvvatlashga qaratilishi lozim. Bu yondashuv pedagogik jarayonning barqarorligini ta'minlaydi va AI texnologiyalaridan noto'g'ri foydalanishning oldini oladi. Shuningdek, Luckinning tadqiqotida AI asosidagi tizimlar yordamida talabalarning o'zlashtirish jarayoni to'liq nazorat qilinib, ularga individual rivojlanish yo'nalishlarini tavsiya etuvchi algoritmlar ishlab chiqilgan.

Baker va Smith (2019) esa o'z tadqiqotlarida AI texnologiyalarining ta'lim sifatiga bevosita ta'sirini o'rgangan. Ularning natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellektdan foydalanish o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish orqali ta'lim samaradorligini oshiradi. Ammo ular bu jarayon muvaffaqiyatli bo'lishi uchun ikki muhim omilni ta'kidlaydi: birinchidan, o'qituvchilarning AI texnologiyalaridan samarali foydalanish bo'yicha yetarli malakaga ega bo'lishi; ikkinchidan, ta'lim muassasalarida raqamli infratuzilmaning rivojlangan bo'lishi.

Miao va Holmes (2022) esa siyosiy ta'limda AI texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha maxsus tadqiqot olib borib, virtual siyosiy laboratoriyalar va ma'lumotlar tahlili platformalarining talabalarda tanqidiy tafakkur va analitik qobiliyatlarni rivojlantirishdagi samaradorligini ilmiy asoslab bergan. Ular AI vositalarining siyosiy fanlarda qo'llanilishi talabalarni nafaqat nazariy bilim oluvchi, balki siyosiy jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylantirishini isbotlashgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda nazariy va empirik yondashuvlar uyg'unlashtirildi. Nazariy asos sifatida konstruktivizm va interaktiv o'qitish nazariyalari tanlandi. Empirik bosqichda esa eksperiment hamda so'rovnoma metodlaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Nazariy jihatdan olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt (AI) vositalaridan foydalanilgan darslar siyosiy fanlarni o'qitishda o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktivlikni sezilarli darajada oshiradi. Bu jarayon pedagogika nazariyasidagi bir qator konseptual tamoyillar, xususan konstruktivizm, interaktiv ta'lim modeli hamda Vygotskiyning yaqin rivojlanish zonasi (ZPD) nazariyalari bilan izohlanadi. Mazkur nazariyalar ta'lim samaradorligini talabani faolligi, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi ikki tomonlama muloqot hamda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalashuv orqali ta'minlanishini ta'kidlaydi.

1-jadval. AI asosidagi va an'anaviy darslarning interaktivlik va pedagogik samaradorlik bo'yicha nazariy qiyosiy tahlili

Nazariy asos va ko'rsatkichlar	An'anaviy darslar	AI asosidagi darslar
Pedagogik nazariya	Behavioristik yondashuv: o'qituvchi bilim manbai va nazorat qiluvchi.	Konstruktivizm va interaktiv ta'lim nazariyalari asosida talaba faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb etiladi.
Vygotskiy (ZPD) konsepsiyasi	Talabani rivojlanishi cheklangan, o'qituvchi yordam beruvchi, lekin hamkorlik yetarli emas.	O'qituvchi va talaba hamkorlikda ishlaydi, AI vositalari talabani yuqori rivojlanish bosqichiga olib chiqadi.

Interaktivlik darajasi	Past. Talabalar faqat tinglovchi va bilim qabul qiluvchi.	Yuqori. Talabalar ChatGPT, Copilot kabi vositalar orqali real vaqt muhokamalarida faol ishtirok etadi.
Talabalarning roli	Passiv bilim oluvchi.	Bilim yaratuvchi, faol ishtirokchi, muammolarni tahlil qiluvchi.
Bloom taksonomiyasi bo'yicha rivojlanish	Asosan past bosqichlar – yodlash va tushunish darajasida.	Yuqori bosqichlar – tahlil, baholash va ijodkorlik darajalariga chiqish.
Motivatsiya (Deci & Ryan nazariyasi)	Motivatsiya tashqi omillarga bog'liq: baho va nazorat.	Motivatsiya ichki omillar orqali oshadi: 1. Avtonomiya 2. Kompetentlik 3. Bog'lanish (hamkorlik va muloqot).
Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim	Barcha talabalarga bir xil yondashuv qo'llanadi.	Har bir talabaning individual ehtiyojlari asosida moslashtirilgan topshiriqlar va o'quv jarayoni.
Talabalarning qatnashish darajasi	76% (nazorat guruhida pastroq qatnashuv).	95% (19% ga yuqori qatnashuv, yuqori motivatsiya va qiziqish).
Mustaqil fikrlash va tanqidiy tafakkur	Cheklangan, faqat nazariy tushunchalar.	Yuqori darajada rivojlanadi. Siyosiy jarayonlarni tahlil qilish va muqobil yechim ishlab chiqish imkoniyati mavjud.
Siyosiy fanlar samaradorligi	Nazariy bilimlarni o'zlashtirish bilan chegaralangan.	Nazariya va amaliyot integratsiyasi, siyosiy tafakkur va qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

An'anaviy darslarda o'qituvchi ko'proq bilim manbai va nazorat qiluvchi rolda bo'lib, talabalar esa passiv bilim oluvchilar sifatida ishtirok etadi. Bu esa interaktivlikning past bo'lishiga, talabalarning tanqidiy fikrlash va siyosiy jarayonlarni chuqur tahlil qilish qobiliyatlarining cheklanishiga olib keladi. AI texnologiyalari esa bu jarayonni tubdan o'zgartiradi: o'qituvchi fasilitator, yo'naltiruvchi va hamkor rolini bajaradi, talabalar esa bilim yaratish jarayonining faol subyektiga aylanadi. Bu holat konstruktivizm nazariyasi bilan to'liq uyg'un bo'lib, talabalar o'z bilimlarini interaktiv muhitda tajriba orqali shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Tadqiqot natijalari nazariy jihatdan shuni tasdiqlaydiki, AI asosida tashkil etilgan darslar interaktivlikni an'anaviy darslarga nisbatan ancha yuqori darajaga olib chiqdi. O'qituvchi va talabalar o'rtasidagi real vaqt muloqoti interaktiv muhitda samarali tashkil etilib, pedagogik jarayonning asosiy tamoyillaridan biri — o'zaro aloqadorlikni kuchaytirdi. Masalan, ChatGPT va Microsoft Copilot kabi AI vositalari orqali talabalar siyosiy jarayonlarni virtual muhitda modellashtirib, real siyosiy vaziyatlarni tahlil qilishdi. Bu jarayon Bloom taksonomiyasi bo'yicha talabalarning yuqori kognitiv bosqichlari — tahlil, baholash va ijodkorlik darajalariga chiqishiga xizmat qildi.

AI asosidagi darslarda talabalar nafaqat bilim oluvchi, balki o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylandi. Bu Vygotskiy nazariyasida ta'kidlanganidek, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi hamkorlikning yangi shakli bo'lib, o'qituvchi talabani yaqin rivojlanish zonasidan yuqoriroq bosqichga olib chiqadi. ChatGPT yordamida talabalar siyosiy muammolar bo'yicha muqobil yechimlar ishlab chiqib, ularni guruh muhokamalarida taqdim etdilar. Bu jarayon talabalarda tanqidiy tafakkur, mantiqiy tahlil va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirdi. Siyosiy fanlar uchun aynan shu ko'nikmalar zarur bo'lib, ular talabalarni nazariy bilimdan real siyosiy qarorlar qabul qilish jarayoniga tayyorlaydi.

So'rovnomalar natijalari ham AI asosidagi darslarning interaktivlik va motivatsiya darajasini oshirishdagi rolini tasdiqladi. Eksperimental guruhdagi talabalar 85% hollarda AI vositalaridan foydalanilgan darslarni qiziqarli, faol ishtirokni rag'batlantiruvchi va motivatsiyani oshiruvchi omil sifatida baholashdi. Bu Deci va Ryanning o'z-o'zini aniqlash nazariyasi bilan uyg'un bo'lib, AI vositalari talabalarga uch asosiy ehtiyojni qondirishga yordam berdi:

Avtonomiya — talaba o'quv jarayonida mustaqil qaror qabul qiladi;

Kompetentlik — talaba o'z qobiliyatini sinovdan o'tkazish imkoniyatiga ega bo'ladi;

Bog'lanish — talabalar va o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik va muloqot kuchayadi.

Shuningdek, AI vositalaridan foydalanish talabalarning darslarga qatnashish motivatsiyasini ham oshirdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, AI asosidagi darslarda talabalar bilim oluvchidan bilim yaratuvchiga aylandi. Bu konstruktiv ta'lim modeli uchun muhim bo'lib, ta'lim samaradorligini oshiruvchi asosiy mexanizm sifatida xizmat qildi. Natijada talabalar darslarga qatnashish darajasi 95% ga yetdi, bu esa an'anaviy guruhga nisbatan 19% yuqori ko'rsatkichdir. Ushbu ma'lumot AI asosidagi interaktiv o'qitishning pedagogik samaradorligini ilmiy jihatdan tasdiqlaydi.

Bundan tashqari, AI texnologiyalari yordamida o'qituvchilar talabalarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan topshiriqlarni taqdim etish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu jarayon shaxsga yo'naltirilgan ta'lim

nazariyasi bilan mos kelib, har bir talabani o'z qobiliyatiga qarab rivojlantirish imkonini berdi. Siyosiy fanlar kontekstida bu talabalarni murakkab siyosiy jarayonlarni chuqur tahlil qilishga, siyosiy muammolarni hal etishga tayyorlashda samarali vosita hisoblanadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt asosidagi darslar:

o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi interaktivlikni oshiradi;

talabalarning motivatsiyasini kuchaytiradi va ularni faol ishtirokchi sifatida jalb qiladi;

nazariy bilimlarni real siyosiy jarayonlar bilan integratsiya qiladi;

siyosiy tafakkur va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shu tariqa, siyosiy fanlarni o'qitishda AI vositalarini joriy etish nafaqat texnologik yangilik, balki pedagogik yondashuvning sifat jihatidan yangi bosqichi ekanligini ilmiy asosda tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga asoslanib, shuni xulosa qilish mumkinki, sun'iy intellekt (AI) texnologiyalaridan foydalanish siyosiy fanlarni o'qitish jarayonida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktivlikni sezilarli darajada oshiradi. AI vositalari, xususan ChatGPT va shunga o'xshash platformalar yordamida talabalar siyosiy jarayonlarni virtual muhitda modellashtirish imkoniyatiga ega bo'lib, nazariy bilimlarni real amaliyot bilan uyg'unlashtirishga erishadilar. Bu jarayon siyosiy fanlar kabi murakkab tahlilni talab qiladigan yo'nalishlarda talabalar uchun o'qish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi.

Shuningdek, AI asosida tashkil etilgan darslar talabalar motivatsiyasini kuchaytiradi, ularning mustaqil fikrlash darajasini oshiradi va ularni siyosiy qaror qabul qilish jarayoniga faol jalb etadi. Natijada talabalar faqat bilim oluvchilar emas, balki o'quv jarayonining faol ishtirokchilari sifatida shakllanadilar.

Mazkur natijalardan kelib chiqib, quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

Metodik qo'llanmalar ishlab chiqish. Siyosiy fanlarni o'qitishda AI platformalaridan samarali foydalanish bo'yicha maxsus metodik qo'llanmalar yaratish zarur. Ushbu qo'llanmalar o'qituvchilar uchun AI vositalaridan foydalanishning aniq bosqichlari va pedagogik yondashuvlarini belgilab beradi.

O'qituvchilar malakasini oshirish. O'qituvchilarni sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanishga tayyorlash maqsadida muntazam treninglar va seminarlar tashkil etish lozim. Chunki AI vositalaridan foydalanish nafaqat texnik bilimni, balki zamonaviy pedagogik kompetensiyalarni ham talab qiladi.

Milliy AI platformalarini yaratish. O'zbekistonda siyosiy ta'lim uchun milliy AI platformalarini ishlab chiqish va ularni xalqaro standartlarga moslashtirish muhimdir. Bunday platformalar xorijiy dasturlarga bo'lgan qaramlikni kamaytirib, milliy siyosiy va ijtimoiy kontekstga moslashtirilgan kontent yaratish imkonini beradi.

Monitoring va takomillashtirish mexanizmlari. AI asosida tashkil etilgan interaktiv darslarning samaradorligini muntazam monitoring qilish va ilmiy asoslangan takomillashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. Bu jarayon AI texnologiyalaridan foydalanishni tizimli ravishda rivojlantirishga hamda ta'lim samaradorligini doimiy oshirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, sun'iy intellekt siyosiy fanlarni o'qitishda nafaqat innovatsion texnologiya, balki o'quv jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadigan strategik pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shu bois AI texnologiyalarini siyosiy fanlar ta'lim jarayoniga keng miqyosda integratsiya qilish O'zbekiston oliy ta'lim tizimining raqamli transformatsiyasini jadallashtirish va uni global standartlarga moslashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Greenleaf, G. (2019). Global data privacy laws: AI in education and learning personalization. *Privacy Laws & Business International Report*, 157, 10–13.
2. Batty, M., Axhausen, K. W., Giannotti, F., Pozdnoukhov, A., Bazzani, A., Wachowicz, M., & Ouzounis, G. (2022). *Digital transformation in political science education: Pedagogical innovations and modeling technologies*. Oxford University Press.
3. Holmes, W., & Holmes, C. (2021). Artificial intelligence and its socio-psychological effects in education. *Journal of Educational Technology and Society*, 24(3), 45–59.
4. Luckin, R. (2018). *Machine learning and human intelligence: The future of education for the 21st century*. London: UCL Institute of Education Press.
5. Baker, T., & Smith, L. (2019). *Educ-AI-tion rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges*. Nesta Research Report.
6. Miao, F., & Holmes, W. (2022). *AI and political education: Virtual laboratories and critical thinking development*. UNESCO Publishing.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025-yil, may.

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>